

Analys över avel med östsibirisk laika 1999 -2008

Inledning

Följande analys baseras helt på SKK:s Rasdata för östsibirisk laika under åren 1999 till 2008. Förekommande dubletter i Rasdata har rensats bort, totalt 4 hundar . Resterande data över 3430 hundar, varav 1509 födda i perioden 1.1 1999 till den 31.12 2008, se tabellen 1. Bearbetningar av data har skett dels i programmet LatHunden och dels i statistikprogrammet StatView.

Registreringar och inavel

Tabell 1. Hundar av östsibirisk laika födda åren 1999-2008, deras inavel och könsfördelning

FÖDELSEÅR	FÖDDA	HANAR	TIKAR	KÖNSKVOT	INAVEL %
1999	29	20	9	2,2	3,3
2000	112	59	53	1,1	2,2
2001	153	75	78	1,0	2,7
2002	127	54	73	0,7	2,6
2003	167	79	88	0,9	1,5
2004	157	75	82	0,8	2,6
2005	197	100	97	1,0	1,7
2006	180	85	95	0,9	2,4
2007	208	94	114	0,8	1,7
2008	179	95	84	1,1	1,8
S:a / M-värde	1509	736	773	0,95*	1,9

* Förväntad könskvot hos hund är ca 1,0 till 1,10

Avelsbas (effektiv population)

Den beräknade avelsbasen (effektiva populationen (Ne) avser inte antalet faktiskt använda avelsdjur. Beräkningarna utgår i stället från den faktiska ökningen av inavelsgraden i den stam av hundar man faktiskt har. Därefter beräknar man hur stor en slumpparad population med lika antal hanar och tikar skulle behöva vara för att inavelsstegringen skulle bli densamma som i den verkliga hundstammen. Det antal man då får fram är måttet på den effektiva populationen eller avelsbasen.

Den effektiva avelsbasen beskriver således hur närbesläktade de avelsdjur är som kommer till användning och vilken effekt den släktskapen får på förlusten av ärftlig variation i djurstammen. Normalt räknar man med att en ras eller art befinner sig i allvarlig fara för svåra genetiska skador när avelsbasen (den effektiva populationen) underskrider nivån 50.

Dataprogrammet LatHunden, Genetica AB, medger också beräkningar av "tillgänglig" avelsbas. Beräkningen baseras på slumpmässiga simulerade parningar för två generationer framåt i tiden. Endast de hundar som verkligen använts som avelsdjur av rasens uppfödare utgör startpunkt för beräkningarna. Vid de simulerade och slumpmässiga parningarna tillåts dock inte parning mellan helsyskon eller föräldrar och avkomma. Programmet tar i övrigt inga andra hänsyn.

Tabell 3. Förändring i effektiv population (avelsbas) för östsibirisk laika 1999-2008

År	Kullar	Valpar	Utnyttjad Ne	Tillgänglig Ne	Valpar / hane	
					Max	Rek
2004- 2008	149	820	82	73	39	16
1999 - 2003	90	450	374	53	23	9

- 1) Kullar och valpar avser totalantalet för beräknad 5-årsperiod bakåt från angivet år.
- 2) Ne = effektiv population (avelsbas)

En analys av den tillgängliga avelsbasen visar en måttlig förbättring. Värdet ligger dock under det önskade minimivärdet 100. Den utnyttjade avelsbasen har minskat, vilket tyder på att hundar inte importerats utifrån i samma utsträckning som tidigare. Det är också uppenbart att fortsatta importer önskvärda för att inte rasen skall drabbas av besvärande förluster av ärftlig variation.

EFFEKTER AV INAVEL PÅ FRUKTSAMHET

I huvudsak beroende av det begränsade materialet för beräkningar syns inga påtagligare effekter av inavel på fruktsamhet för östsibirisk laika. I ett större material från en nyligen genomförd analys redovisas i stället effekterna av inavel på kullstorlekar inom rasen jämthund.

I Sverige födda kullar har indelats efter parningstyp. Parningstyp innebär då graden av släktskap mellan föräldrarna baserad på inavelsberäkningar för att mäta släktskapen. Parningstyp 1 motsvarar parningar där föräldrarna är mindre släkt än kusiner. Parningstyp 2 = föräldrar släkt som kusiner eller motsvarande. Parningstyp 3 = föräldrarna släkt som halvsyskon eller motsvarande (gäller således även parningar med far- eller morföräldrar eller med föräldrars syskon). Parningstyp 4 = parning mellan helsyskon eller mellan föräldrar och avkomma.

Tabell 4. Effekt av nära släktskapsavel på kullstorlek (endast jämthund)

Parningstyp	Antal kullar	Inavelsgrad	Kullstorlek
1	6755	1,5	5,8
2	567	8,1	5,1

3	307	16,4	4,3
4	97	28,5	3,5

Beräkningarna är baserade på samtliga 1:a -3:e kullar i hela databasen från slutet av 1960-talet och framåt för att visa hela inavelseffekten. Begränsningen till 1:a till 3:e kullar har gjorts därför att kullstorlekar dels sjunker med stigande kullnummer och dels därför att ett urval grundat på tikars fruktsamhet alltid sker. Den gjorda begränsningen ger därför en riktigare bild av inavelns faktiska verkan på fruktsamheten. Vad som inte framgår av tabellen, men som är känt från andra djurslag, är att samtidigt med sjunkande kullstorlekar vid ökande inavel så ökar också svårigheterna att få hondjuren dräktiga. Tyvärr finns ingen parningsstatistik inom SKK så den typen av effekter kan inte redovisas för hundraser. Under senare år har dock andelen kullar efter mycket närbesläktade parningar gått ned kraftigt, någon enstaka kull per år, och är så få att de troligen i första hand är orsakade av oplanerade parningar. Därmed minskar också riskerna för fruktsamhetsrubbingar. Samtidigt bör riskerna för störningar i immunförsvaret ha minskat då immunförsvaret och fruktsamhet delvis regleras av samma gensystem.

Mot bakgrund av den rätt intensiva informationen om inavelns negativa verkan på hundar hälsa, vitalitet och fruktsamhet är det rätt överraskande att det fortfarande 2008 produceras kullar med en inavel som ligger över eller vid kusinparningsnivå, exempelvis den upprepade parningen mellan S197443/2001 Skrockens Mira och A12546/ Karl-Oskars Gårdens Sarek med en inavelsgrad på hela 9 % eller den likaledes upprepade parningen med S20334/2004 Mannaskorpi Misa och S14899/2005 Korpi Kahun Rihu med en inavelsgrad på 7,2 %.

Hanhundars användning

Matadorer

Möjligheterna att bevara ärftlig variation i en ras är i betydande grad beroende av antalet för avel tillgängliga handjur och det sätt på vilket de används i avel. Beräkningarna utgick tidigare från att en genomsnittlig hanhund utnyttjas i avel under en period av 4-5 år. Nya beräkningar visar att det faktiska *generationsintervallet*, den tid som förflyter mellan föräldrars första kull till avkomman i genomsnitt får sin första kull, för östsibirisk laika är 4,7 år.

SKK:s rekommendationer om maximal produktion efter en enskild hanhund är fortfarande ca 5 % av den totala valpproduktionen under en generation, med generationsintervallet 5 år. Det ger då en enkel tumregel att en hane inte bör tillåtas få flera valpar än vad som motsvarar 25 % av ett års normalregistreringar. Tillämpas den gränsen skulle taket för östsibirisk laika ligga vid ca 38 valpar per hane. Det föreslagna värdet skall dock ses som ett absolut tak och inte som en rekommendation för normalproduktion. Vill man hålla sig till en mer balanserad avel bör värdet inte överskrida ca 2 % av valpproduktionen under en generation, eller 10 % av ett års normalregistrering. Med dagens registreringssiffror skulle man då hamna vid ett tak på bara ca 15-16 valpar för östsibirisk laika. Ingen avel för kommersiell produktion med andra djurslag överskrider det lägre värdet, vilket motsvarar ca 50 hanar i aktiv avel per generation.. Orsaken är helt enkelt att det är oekonomiskt p.g.a. högre sjukdomsfrekvenser och lägre tillväxt. Hunduppfödare, och uppfödare av sällskapsdjur, har allmänt underskattat nackdelarna med inavel därför att de inte kontrollerat effekterna lika omsorgsfullt som i annan husdjursavel.

Inom östsibirisk laika är antalet matadorer, d.v.s. överanvända hanar, relativt få, men där finns extremexempel som S18815/2000 Seikkarinteen Vaksi med 47 egna valpar och 199 barnbarn. Det är svårt att förstå vilka avelsovervägande som ligger bakom en så hård satsning på en enskild hanhund i en ras med relativt få hundar. Totala antalet "matadorer" är 8 stycken.

Skall man hålla balans på sikt i avelsarbetet bör antalet barnbarn inte nämnvärt överstiga dubbla antalet barn. Varje hund har ju både en farfar och en morfar. Nio hanar som fått avkomma under perioden har då mer än dubbla rekommenderade maxantalet barnbarn, med FINER18544/99 Salkurannan Jami som ännu ett exempel med sina 114 barnbarn. Det måste observeras att den typen av avel leder till att en stor del av stammens tikar bli hel- och halvsysstrar, vilket oundvikligen minskar den effektiva avelspopulationen och ökar risken för förlust av nödvändig ärftlig variation. Den enda motåtgärden är då förnyade importen av mindre besläktade hundar.

Det är förhållandevis lätt att skapa regler för enskilda hanars användning, men avsevärt svårare att begränsa användningen av deras barn och avkommor i senare generationer. För bevarande av nödvändig ärftlig variation är det ändå lika nödvändigt att försöka hålla kontroll på att en enskild hane inte i kommande generationer ger alltför stort genomslag. Den tidigare nämnde Seikkarinteen Vaksi finns redan i 414 hundars stamtavlor.. Den enda åtgärd som kan leda till en annorlunda avelspolitik för rasen är att uppfödarna görs medvetna om de långsiktiga riskerna och att man snabbt, exempelvis på rasklubbens hemsida, informerar om födda kullar och deras bakgrund. Idealet vore att få en löpande redovisning av genomförda parning så att alla uppfödare snabbt får information när en hane börjar bli överanvänd.

Jaktprovsmartering

Avelsdebut

Den genomsnittliga åldern vid avelsdebut, då den första kullgivande parningen sker, är för både hanar och tikar 3,4 år. Den lägsta debutåldern är dock 1,2 för hanar och 0,9 år för tikar. Den mycket låga ålder för tikar måste anses direkt olämpligt och är förhoppningsvis resultatet av en tjuvparning.

Det är inom jakthundsaveln knappast möjligt att göra en rättvisande värdering av en tilltänkt avelshanes egna prestationer om denne är mycket ung vid första parningen. Avel med hundar som ännu inte uppnått två års bör därför så långt möjligt undvikas. Det är särskild angeläget i raser med så begränsad avelsbas att det knappas ges utrymme för avkommeprövning

Något som lätt glöms bort vid avel av detta slag är att det alltid är större behov av tikar än hanhundar i aveln. Om man då producerar ett stort antal kullar efter ännu oprövade hanhundar kan det skapa problem. Om hanhundarna inte håller önskad kvalitet har man ändå fått ett stort antal döttrar efter dem. Även om sönerna inte går i avel kommer åtskilliga av döttrarna normalt att göra det. Därmed kommer man att försvaga effekterna av sitt avelsarbete genom att inte tillräckligt beakta effekterna på tikrekryteringen av alltför intensiv användning av enskilda hanhundar innan man vet något om vilka egenskaper de nedärver.

Avelshundarnas inavel

Det har varit möjligt att beräkna inavel för 92 avelshanar av östsibirisk laika. Den genomsnittliga inaveln är 2,1 % , vilket är nära rasens genomsnittliga inavel. Anledning till redovisningen här är att man bör observera att, även om inavelsgrad inte är ärftlig, så bidrar starkt inavlade hundar mindre till att upprätthålla ärftlig variation. De båda helbröderna S32354/2001 Outamaan Sharok och S32351/2001 Outamaan Karat med en inavelsgrad på 13,3 % över 5 generationer bidrar därför avsevärt mindre till ärftlig variation i rasen än två helt obesläktade hanar.

Veterinär statistik

Den veterinära statistiken omfattar främst HD. Diagrammen 1 visar att frekvensen HD, för östsibirisk laika hade en topp år 2002. Andelen röntgade hundar är så pass stor i båda raserna att värden får anses relativt representativa och frekvensen HD så låg att den inte är på något sätt oroande.

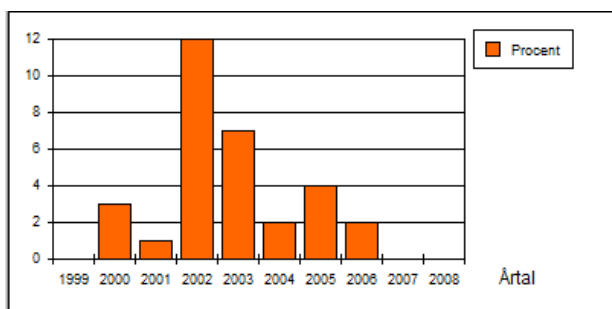

Diagram 1. HD-frekvens för östsibirisk laika

Bruksegenskaper.

Totalt 182 hanhundar är använda i avel under perioden. Av dem har 56 registrerade jaktprovschampionat från tävlingar i Sverige och 27 andra meriter från jaktprov. Antalet hanar utan registrerade jaktprov är 99. Hanarnas användning i avel framgår av tabell nr 5.

Tabell 5. Användning av hanar med olika meritering

Östsibirisk laika	Antal hanar	Antal avkommor	Antal barnbarn
Med jaktprovschampionat	56	14,1	22,1
Jaktmeriterade ej championat	27	12,2	14,6
Övriga	99	6,1	6,1

Championatregistret är inkonsekvent i SKK:s Rasdata och för in beteckningen "J" för championat även för hundar som saknar championat men har prisvinnande jaktprov. De har sammanförts i raden "Jaktmeriterade ej championat" i tabell 5.

En analys över avkommans prestationer vid jakt efter jaktmeriterade fäder som har respektive saknar championat visar en intressant bild. Vid beräkning där också 0-prisade tävlingar ingår får avkomman efter jaktprovschampions i genomsnitt 54,2 poäng och efter övriga hanar med pris på jaktprov men utan championat 45,6 poäng. För avkomman efter helt omeriterade fäder är medelpoängen för samtliga prov 49,5. I denna analys syns, till skillnad från i motsvarande analyser för övriga raser inom SÄK, en påtaglig effekt av championatmeritering för fäderna på avkommans resultat vid jaktprov.

Jaktegenskapernas nedärvning

Materialet är för begränsat för att medge analys av jaktprovets ärftlighetsgrad med någon tillfredsställande säkerhet. Här redovisas i stället de analyser som gjordes för jämthund i slutet av 2008. Följande text och tabell är tagna direkt ur den rapporten:

Det är ingen mening i att vid avelsurval ta med egenskapsvärden som inte har en ärftlig bakgrund. Urval för sådana värden är inte bara ineffektiva i sig. De begränsar också möjligheterna att i stället välja djur efter viktigare egenskaper som visar ärftlig variation.

Nedärvningen av en egenskap beskrivs som ärftlighetsgrad, arvbarhet eller heritabilitet. De båda första anges vanligen som procenttal medan heritabiliteten anges i decimaltal. Vad de tre begreppen egentligen beskriver är hur stor andel av skillnaden mellan utvalda föräldradjur och rasmedelvärdet (populationsmedelvärdet) som kan förväntas gå i arv till avkomman. Mer komplicerat än så är det i grunden inte. Men det måste vara helt klart att ärftlighetsgrad inte är en biologisk konstant som gäller djuret eller de egenskaper djuret faktiskt har. Ärftlighetsgraden beskriver den säkerhet med vilken mät- och bedömningsvärden kan användas för att göra avelsurval. Vid exempelvis 20 % ärftlighetsgrad så har skillnaderna i bedömnings- och mätvärden till 80 % påverkats av andra faktorer än arv.

Då jaktprov inom SÄK registrerats central inom SKK sedan 1992 finns i dag ett relativt stort material tillgängligt för analys av ärftlighetsgrad. Ärftlighetsgraden kan beräknas på två i princip skilda sätt. Endera jämför man avkommans resultat med föräldrarnas eller så jämför resultatens inom och mellan hel- och halvsyskongrupper. Den första metoden, beskriver hur mycket avkommans resultat faktiskt är påverkade av föräldrarnas prestationer när de provades. Resultatet brukar därför beskrivas som "Realiserad ärftlighetsgrad".

När metoden baseras på likheter inom och skillnader mellan syskongrupper så sker en beräkning som grundar sig på individernas inbördes släktskap. Förväntan är ju att helsyskon till 50 % liknar varandra och att halvsyskons genetiska likhet i genomsnitt är 25 %. Vid en ärftlighetsgrad på 100 % skulle likheten i egenskaper mellan helsyskon och mellan halvsyskon nå just värdena 50 % respektive 25 %. De verkliga mätningarna ger dock aldrig så total överensstämmelse. Ur skillnaden mellan total överensstämmelse och verkliga resultat kan då ärftlighetsgraden för egenskaper beräknas. Metoden kräver mer avancerade analyser och blir dessutom osäkrare på grund att man beräknar vad som kan komma att hända och inte vad som faktiskt har hänt från en generation till nästa.

Nedan följer en tabell med beräknad ärftlighetsgrad för jaktprovsmomenten inom SÄK och för gråhund. De värden som står efter \pm anger säkerheten i beräkningarna. Det verkliga värdet väntas falla inom \pm från angivet huvudvärde. Om värdet efter \pm är större än värdet före så är den beräknade ärftlighetsgraden inte säkert skild från 0.

Tabell 6. Beräknade ärftlighetsgrader för jaktprovsmomenten inom SÄK, gråhund

Jaktprovsmoment	Avkomma - föräldrar		Hel- och halvsyskon	
	Antal par	Ärftlighet %	Antal individer	Ärftlighet %
1. Sök, tempo	1698	11,7 \pm 4,0	4166	24,1 \pm 1,7
2. Sök, omfattning	3035	45,9 \pm 7,1	4164	20,1 \pm 1,6
3. Förmåga att finna älg	2194	12,9 \pm 2,8	4038	16,8 \pm 1,5
4. Avstånd	1593	21,6 \pm 3,8	4009	20,0 \pm 1,6
5. Ståndskall, upptag	4109	54,3 \pm 1,4	3689	9,5 \pm 1,5
6. Ståndskall, kvalitet	2099	31,6 \pm 2,5	3632	18,4 \pm 1,5
7. Vilja att förfölja älg	1596	12,9 \pm 4,7	3983	19,9 \pm 1,6
8. Förmåga att ställa älg	1465	23,8 \pm 4,9	3924	17,9 \pm 1,6
9. Skalltid	1508	22,1 \pm 3,3	3491	13,4 \pm 1,8
10. Skall, hörbarhet	1395	18,5 \pm 3,9	3524	32,0 \pm 2,2
11. Skall, täthet	1392	20,5 \pm 4,2	3513	37,9 \pm 2,4
12. Samarbete	1523	4,7 \pm 3,5	3904	12,3 \pm 1,5
13. Lydnad	1705	18,6 \pm 3,3	4127	21,8 \pm 1,6

Tabell 7. Beräknade ärftlighetsgrader för jaktprovsmomenten inom SÄK, östsibirisk laika

Jaktprovsmoment	Hel- och halvsyskon	
	Antal individer	Ärftlighet %
1. Sök, tempo	257	15,7,1 \pm 4,1
2. Sök, omfattning	257	33,7 \pm --
3. Förmåga att finna älg	238	15,4 \pm 2,5
4. Avstånd	238	18,0 \pm 3,2
5. Ståndskall, upptag	216	23,3 \pm 5,6
6. Ståndskall, kvalitet	202	19,5 \pm 5,3
7. Vilja att förfölja älg	234	34,4 \pm 2,2
8. Förmåga att ställa älg	230	13,1 \pm -
9. Skalltid	-	-
10. Skall, hörbarhet	-	-
11. Skall, täthet	-	-
12. Samarbete	234	20,3 \pm 4,0
13. Lydnad	257	27,5 \pm 3,9

Beräkningarna för östsibirisk laika är gjorda på mycket få hundar , vilket dels gör att jämförelser föräldrar-avkomma inte varit möjliga och dels att osäkerheten i beräkningarna blir relativt stora. För skall har det inte funnits tillräckligt med uppgifter för att alls göra några beräkningar.

Vid båda beräkningsmetoderna finns felkällor som inte är alldeles lätta att komma till rätta med. Om valpar ur vissa kullar i första hand sprids till aktiva jägare och valpar ur andra kullar sprids mer slumpmässigt kan det uppstå skillnader i kullar prestationer på jaktprov som har mer med ägarens aktiva engagemang att göra än med faktiskt nedärvda egenskaper.

Det förekommer också effekter gemensam kullmiljö, exempelvis inverkan av tiken eller andra förhållanden hos uppfödaren. Ju längre hundarna stannar hos uppfödaren desto större kan sådana effekter bli. De nämnda felkällorna drabbar i första hand metoden där man jämför hel- och halvsyskon med varandra och mot andra likadana grupper.

Jämförelsen mellan avkomma och föräldrar är mindre utsatt för felkällor. Det går lång tid mellan prövning av föräldrars och avkommors prestationer och den direkta inverkan av gemensam miljö blir relativt liten. Beräkningarna kan dock komma att underskatta ärftlighetsgraden i situationer där man bedriver ett starkt urval av hundar till avel. Ju mer lika föräldrarna blir genom urval av särskilt meriterade individer desto mindre blir också möjligheten att mäta effekten av avelsurvalet genom att jämföra föräldrar mot avkomma. Avkomman kommer alltid att visa en spridning, men om alla föräldrar genom urval är likvärdiga så har man ingen skillnad mellan föräldrar att jämföra avkomman mot. Ärftlighetsgraden skulle under så extrema förhållanden gå ned till 0 % även för egenskaper som egentligen är starkt ärftliga.

Vid båda beräkningssätten finns ytterligare felfaktorer. Ju större skillnaderna är mellan domares sätt att använda poängsystemet för meritering, och ju mer varierade jaktförhållandena är vid de enskilda proven, desto lägre kommer den beräknade ärftlighetsgraden att bli. Preliminära analyser visar, inte helt oväntat, på att sådana domareffekter finns även om de inte är särskilt framträdande. Inte heller förefaller ålder vid provtillfället nämnvärt påverka resultaten. Däremot är könsskillnaderna statistiskt säkra. Hanhundarna har ett genomsnittligt resultat vid jaktprov som är ca 3 poäng högre än tikarna. Den skillnaden torde dock inte påverka beräkningarna v ärftlighetsgrad. Slutligen bör det nämnas att jaktförhållanden vid prov varierar och påverkar resultaten, något som får till följd att ärftlighetsgraden för provresultat sjunker.

Om urvalet skall bli effektivt är det därför viktigt att man eftersträvar så enhetliga bedömningsregler och så likartade prövningsförhållanden som möjligt.

Vid subjektiva bedömningar under sådana förhållanden som råder under normala jaktprov kan man inte vänta sig att bedömningsvärden skall nå särskilt hög ärftlighetsgrad. Men det går att nå avelsframsteg genom urval även med relativt låga värden för ärftlighetsgrad. Det är visserligen inte särskilt effektivt att välja hundar till avel på enstaka provresultat när säkerheten för enskilt resultat är låg. Vad man kan göra är att pröva samma hundar flera gånger och göra urval efter deras medelresultat. En annan möjlighet att öka säkerheten i avelsurvalet är att bedöma avelsdjur efter avkommans prestationer. Nedanstående tabell visar på hur säkerheten kan ökas genom kombination av data från flera källor.

Tabell 8. Förändringen i säkerhet vid avelsurval vid kombination av information

Information om	Ärftlighetsgrad		
	10 %	30 %	60 %
Föräldrar	5	15	30
Föräldrar + far- % morföräldrar	8	18	36
Egna provresultat	10	30	60
5 avkommor	11	29	46
10 avkommor	20	45	64
30 avkommor	43	71	85
50 avkommor	56	81	90

Som framgår av tabellen så ökar säkerheten ju mer information som insamlas från individens själv och dess nära släktingar. Tabellen visar också att ett urval grundat på avkommebedömning på bara 5 avkommor inte är effektivare än att välja direkt på hundens egna resultat. Vid mycket låga värden för ärftlighetsgrad behöver därför minst ca 20 avkommor prövas. Vid lite högre värden, 20-30 %, kan det räcka med 10-15 avkommor för att säkerheten skall bli tillfredsställande. Under praktiska förhållanden lönar det sig normalt inte att eftersträva mycket högre säkerhet än ca 50 %. Orsaken är den att vid den nivån blir det mer lönsamt att använda prövningsresurser för att testa fler avelsdjur än att öka säkerheten i värderingen av dem man redan har data för. Avelsframsteg åstadkoms ju inte bara av säkerhet i resultat utan är också beroende av att det finns relativt gott om individer att välja bland.

Vid alltför höga krav på säkerhet i bedömning av en individs värde i aveln kommer för få individer att prövas. Genomsnittkvaliteten för de prövade blir därför lägre. Resultatet blir att man kommer till en gräns där krav på ökad säkerhet vid prövningar leder till att de möjliga framstegen i avelsarbetet i själva verket minskar.

Kursiverad text och mellanliggande tabeller utöver tabell 7 är hämtade ur gråhundsrapporten.

Utställningsmeritering

Av de 182 använda hanhundarna har 100 svensk utställningsmeritering. Av dem är 58 jaktprovade, varav 31 har tilldelats jaktprovschampionat. Övriga avelshannar med jaktprovschampionat har samtliga utländska registreringsnummer och har därför sannolikt motsvarande utställningsmeritering i sina hemländer.

Rekommendationer

Även om östsibirisk laika har en avsevärt bredare avelsbas i Sverige än den västsibiriska så är rasen fortfarande beroende av fortlöpande import för att inte förlora så mycket ärftlig variation att de tar skada både till allmän vitalitet, hälsa och fruktsamhet. Det problem som kan föreligga är att övertyga uppfödare om den situationen då effekterna syns bara på lite längre sikt.

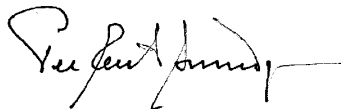
De låga samband som redovisats för sambanden mellan erövrade jaktprovschampionat och avkommans jaktliga prestationer tycks inte gälla för östsibirisk laika. Den allmänna rekommendationen är ändå att hellre grunda avelsurvalet på hundars medelresultat vid genomförda jaktprov än på championattitlar. I annat fall är risken betydande att urvalet kommer att gynna dem som har genomfört många jaktprov framför dem som har ett genomsnittligt bra resultat.

Enligt vad som framkommit vid kontakter under utredningens gång har man tagit in laikor till Sverige i syfte att skapa jakthundar med en större bredd på jaktinriktningen än enbart jakt på älg. Som framgår av tabellen 2 är den tillgängliga avelsbasen, d.v.s. avelsbasen baserad på i Sverige befintliga hundar, relativt låg. Rasen är därför tills vidare beroende av fortlöpande import för att upprätthålla tillfredsställande hälsa och vitalitet. Men därmed är man också

helt beroende av avelsinriktningen i de länder från vilka importhundar tas in och kan inte räkna med att bedriva ett självständigt avelsarbete. Just frågan om målsättningen i avelsarbete bör därför ägnas ökad uppmärksamhet. Det gäller särskilt som man under utredningens gång framfört att aveln med laikor skulle breddas till att omfatta egenskaper anpassade till både björn och vildsvinsjakt och jakt på skogsfågel. Det måste ifrågasättas om det alls är möjligt att nå framgång med att ur en så begränsad population skapa så allsidiga jakthundar att de kan konkurrera med raser som specialiserats för skilda jaktformer. Redan att hålla inavelsökningen på en måttlig nivå kräver en hel del urvalsutrymme. Varje egenskap man därefter lägger till i avelsurvalet begränsar ytterligare antalet hundar som uppfyller ställda krav både vad gäller exteriör, hälsa och jaktliga kvaliteter. Fastställande av urvalskrav måste därför alltid börja med att beräkna det minsta antal hundar som behövs i avel för att upprätthålla en tillfredsställande avelsbas. Därefter kan man analysera effekten av olika hårt ställda krav på tillgången till godkända hundar för avel.

Det är en allmän svårighet inom jakthundsaveln att få tillräckligt många hundar till prov så att underlaget för avelsurval blir någorlunda effektivt. Inom aveln med drivande hundar har man i ökad utsträckning, med arbetet inom Finsktövarförbundet som exempel, börjat undersöka möjligheterna att som underlag för avelsarbetet komplettera jaktproven med jägarnas egna bedömningar av hundars jaktliga prestationer. Producenter av jakthundar bör, liksom andra producenter, ha kundernas uppskattning av kvaliteten hos de varor man säljer vara som en grundläggande målsättning. När det gäller köpare jakthundar så är dessutom kundkretsen som regel både kvalificerad och har möjligheter att utsätta produkterna för omfattande egna prov. Resultaten av sådana prov bör på något sätt också kunna tas till vara i avelsarbetet.

Sprötslinge den 25 juli 2009

Per-Erik Sundgren